

Høringsvar: NOU 2019: 5 Ny forvaltningslov

Stine Sofies Stiftelse arbeider for en barndom uten vold og overgrep gjennom å forebygge og avdekke vold og seksuelle overgrep mot barn, samt ivareta barnet, deres pårørende og etterlatte. Stiftelsens innspill vil derfor avgrenses til de punkter i høringsnotatet som får betydning for rettsikkerheten til voldsutsatte barn, deres pårørende og etterlatte.

Taushetsplikt og informasjonsutveksling

Vi viser til høringsnotatets kapittel 19 om taushetsplikt og informasjonsutveksling. Taushetsplikten som er regulert i forvaltningsloven § 13 flg. hindrer at andre får adgang eller kjennskap til de opplysninger som loven regner opp. Taushetsplikten bidrar til å styrke den enkeltes tillitt til forvaltningen gjennom trygg og sikker behandling av opplysninger. Taushetsplikten kan imidlertid også bidra til at kritisk informasjon ikke blir utvekslet og at samarbeid mellom forvaltningsorganene hindres. Dette er spesielt betenkelig i saker som gjelder vold og seksuelle overgrep mot barn, hvor samarbeid mellom hjelpetjenestene er essensielt.

Forvaltningslovutvalget foreslår

- at opplysninger om noens personlige forhold skal være undergitt taushetsplikt så lenge den opplysningen knytter seg til, er i live, og deretter ytterligere 20 år
- at opplysninger om drifts- og forretningshemmeligheter skal være undergitt taushetsplikt i 60 år
- at det ikke lenger skal være et vilkår at drift- og forretningshemmeligheter skal ha konkurransemessig betydning for å være undergitt taushetsplikt
- at det skal være adgang til å dele taushetsbelagte opplysninger med personer i samme forvaltningsorgan eller i andre forvaltningsorganer som har saklig behov for dem
- at opplysninger om noens personlige forhold bare kan deles med andre der deling utgjør et nødvendig og forholdsmessig tiltak
- at det skal være adgang til å dele taushetsbelagte opplysninger med andre dersom det er nødvendig for å unngå fare for liv eller helse eller for å unngå vesentlig skade eller tap
- at opplysninger som er undergitt taushetsplikt skal oppbevares forsvarlig, og at det skal etableres systemer for tilgang og kontroll¹

I saker som gjelder vold og overgrep mot barn er det viktig med god informasjonsflyt mellom hjelpetjenestene slik at omsorgssvikt, vold og overgrep kan avdekkes og slik at barna og deres omsorgspersoner kan ytes helhetlig og god hjelp. Stiftelsen erfarer imidlertid at tjenestene er tilbakeholdne med å gi fra seg informasjon til andre forvaltningsorganer i frykt for å bryte taushetsplikten. Sett i lys av forskningsfunnene som viser at veiledere og rundskriv om taushetsplikt,

¹ NOU 2019: 5 Ny forvaltningslov, s. 303.

opplysningsrett og opplysningsplikt sjelden blir brukt,² viser dette et tydelig behov til at lovteksten må gi bedre og klarere veiledning. Stiftelsen er derfor positiv til utvalgets forslag som lyder: «at det skal være adgang til å dele taushetsbelagte opplysninger med personer i samme forvaltningsorgan eller i andre forvaltningsorganer som har saklig behov for dem». I likhet med Barneombudet mener Stine Sofies Stiftelse at forslaget vil gi bedre veiledning og legge til rette for bedre samarbeid mellom offentlige tjenester.³

Forvaltningsorganers alminnelige veiledningsplikt

Vi viser til høringsnotatets kapittel 17 om alminnelig informasjonsvirksomhet og veiledningsplikt. Forvaltningsorganer har etter forvaltningsloven § 11 en alminnelig veiledningsplikt innenfor sitt saksområde. Det innebærer bl.a. at veiledningsplikten gjelder generelt for alle sakstyper som er omfattet av forvaltningslovens virkeområde, og at retten til veiledning både gjelder i og utenfor konkrete saker som forvaltningen har til behandling.

Forvaltningslovutvalget foreslår

- at den alminnelige veiledningsplikten på forvaltningsorganets saksområde i all hovedsak skal videreføres
- at organet skal vurdere den enkeltes behov for veiledning
- at veiledningen skal tilpasses organets kapasitet og sakens karakter
- en rett til muntlig samtale for den som har et reelt behov for det
- en rett til muntlige samtaler i et personlig møte hvis det er nødvendig for sakens opplysning⁴

Stiftelsen stiller seg bak utvalgets forslag om en videreføring av forvaltningsorganers alminnelige veiledningsplikt. Veiledningsplikten er en viktig rettsikkerhetsgaranti for den enkelte. Vår erfaring er at en del personer har vansker med å gjøre seg kjent med sine rettigheter og plikter etter loven, derfor er det positivt at utvalget foreslår å tilpasse veiledningen til den enkeltes behov og åpner for både muntlig veiledning og personlig møte. Stiftelsen vil understreke viktigheten av at forvaltningsorganer som arbeider med voldsutsatte barn og deres omsorgspersoner har hjemmesider med lett tilgjengelig informasjon om brukernes rettigheter og plikter etter loven, og har kapasitet og ressurser til å veilede brukerne der informasjon på nett ikke er tilstrekkelig.

Med vennlig hilsen

Ada Sofie Austegard
Generalsekretær
Stine Sofies Stiftelse

Malin Albrechtsen van der Hagen
Juridisk rådgiver
Stine Sofies Stiftelse

² «Taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt – regelkunnskap og praksis», NOVA, s. 150-151.

³ Barneombudets høringsvar: NOU 2016: 16 Ny barnevernslov, 01.08.2019, s. 23.

⁴ NOU 2019: 5 Ny forvaltningslov, s. 254.